

TÜRKİYE MÜCEVHERAT SEKTÖRÜ

Türkiye'de değerli metallere yapılmış ziynet eşyalarının ihracatı son 10 yılda önemli ölçüde artmıştır. Bu artışla Türkiye'nin endüstrideki sıralaması yükselmiş ve Türkiye bu konuda lider ülkelerden biri haline gelmiştir. Türkiye'de kuyumculuk sektörünün elinde her sene yaklaşık 400 ton altını ve 200 ton gümüşü işleyerek mücevherata dönüştürme kapasitesi vardır ancak bu kapasitenin tamamı kullanılmamaktadır. Türkiye dünya altın mücevherat üretiminde ilk 10 ülke arasında yer almakta, dünya mücevherat otoriteleri de Türkiye'yi İtalya'ya bir rakip olarak göstermektedirler.

Halihazırda, 200 – 1500 arası kalifiye eleman çalıştıran 50'den fazla büyük şirket bulunmaktadır. Türk imalat sanayileri arasında en büyüklerinden biri olan değerli maden ve mücevherat sektörü, yaklaşık 250.000 kişiye istihdam olanağı sağlamaktadır.

ALTIN MÜCEVHERAT SEKTÖRÜ

Türk altın mücevherat üretim geleneğinin kökleri 5 000 yıl öncesine dayanmakta olup, Anadolu'da yaşamış olan tüm uygarlıklar dini ve estetik amaçlı olmak üzere pek çok takı yaratmıştır. Anadolu'da hüküm sürmüş olan Hititler, Urartular, Frigyalılar, İyonyalılar, Lidyalılar, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar, hepsi kendi takı stillerini geliştirmiştir. Pek çok değişik mücevherat stili arasında, en önemli mücevherat stilini Anadolu'ya getirenler Selçuklular olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun büyümesi ve refaha ulaşması ile birlikte takı sanatı İstanbul'da önem kazanmış; Muhteşem Süleyman'ın saltanatı esnasında İstanbul dünyanın en önemli mücevherat merkezleri arasına girmiştir. Bu dönemde İstanbul'da mücevherat fuarlarının düzenlendiği de tarihi kaynaklarda belirtilmektedir.

Günümüzde Türk mücevherat sanayi, bu geleneksel ve zengin mücevherat üretme geleneğinin miras ve izlerini taşıyan yenilikçi tasarımlar ve modern teknoloji ve teknikler kullanarak üretim yapmaktadır.

ÜRETİM

Türkiye, altın mücevherat pazar büyüklüğü açısından Hindistan, Çin, ABD ve Rusya ile birlikte dünyanın en büyük beş pazarı arasında yer alırken, üretimde de Hindistan ve İtalya ile birlikte ilk üç ülke arasında bulunmaktadır. Türkiye yıllık olarak 400 ton altın işleme kapasitesine sahiptir fakat, bu kapasitenin tümü kullanılmamaktadır. Ülkemizde her sene yaklaşık 250–300 ton altın mücevherat üretilmektedir.

Sektör Türk imalat sektörlerinin en büyükleri arasında yer almakta ve yaklaşık 250 bin kişi istihdam etmektedir. Sektörde yaklaşık 5 bin üretici, 35 bin perakende satış mağazası bulunmaktadır. Altın mücevherat üretim merkezi İstanbul olmakla beraber, Ankara ve İzmir'de de oldukça önemli miktarlarda üretim yapılmaktadır. Doğu ve Güney Doğu Anadolu'daki bazı illerde de geleneksel çizgiler taşıyan üretim mevcuttur.

Üretimin % 30-40'ı ihraç edilmekte, geri kalanı ise yerli tüketicilere, turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır. Türkiye'ye gelen her dört turistten, ortalama bir kişi mücevherat satın almaktadır. Yıllık olarak üretilen altın mücevheratın yaklaşık % 40'ı da turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır.

Türkiye son yıllarda 100–200 ton arasında altın ithal etmektedir. 2015 yılında altın ithalatı 105 ton olarak gerçekleşmiştir. Altın ithalatı yalnızca Merkez Bankası ve gerekli izin belgesine sahip olan İstanbul Altın Borsası üyeleri tarafından yapılmaktadır.

İstanbul Altın Borsası - İAB (www.iab.gov.tr) 1995 yılında Türk Altın Sektörü'nü serbestleştirmek ve uluslararası piyasalarla uyum sağlamak üzere kurulmuştur. 2015 yılı itibariyle İstanbul Altın Borsası üye sayısı 662'dir. Borsa üyeleri, bankalar, yetkili müesseseler, kıymetli maden aracı kurumları, kıymetli maden üretim ve pazarlaması faaliyetinde bulunan kuruluşlardan oluşturmaktadır.

İAB, altın arz ve talep eden kuruluşların organize bir piyasa ortamında karşılaşması, kuyumculuk sektörünün üretim finansmanının daha düşük maliyetlerle temin edilmesi ve altının finansal piyasalarda işlem görerek menkul kıymetleştirilmesi amacıyla kurulmuş; altın sektörü ile finans sektörü arasında bir köprü görevi üstlenmiştir.

Borsada, üye kuruluşlar tarafından yurtdışından ithal edilen altın ve diğer bazı kıymetli madenlerin serbest piyasa şartlarında alım ve satımı yapılmaktadır. 1999 yılından beri, gümüş ve platinin de borsa bünyesinde işlem görmeye başlamasıyla, Borsa, fiili olarak kıymetli madenlerin işlem gördüğü bir piyasa haline gelmiştir.

1995 yılında kurulmuş olan İstanbul Altın Rafinerisi (www.iar.com.tr) 2002 yılında faaliyete geçmiştir. Altın rafinerisinde hurda altın külçe haline dönüştürülerek, yeniden kullanıma ve ihracata yönlendirilmektedir. İstanbul Altın Rafinerisi, %99,99 saflıkta altını 4 saat gibi kısa bir sürede rafine edebilecek teknolojiye sahiptir.

Kuyumcu Kent (www.kuyumcukent.com.tr) sektör mensuplarının bir araya gelerek Türk kuyumculuğunu, çağın gereklerine uygun olarak yapılandırmak ve uluslararası ölçekte stratejik bir konuma yükseltmek amacıyla modern ve teknolojik alt yapıyla donatılarak oluşturulan bir tesistir. 186 000 m² arsa üzerine 328 000 m²'lik brüt inşaat alanı üzerine kurulmuştur. Kuyumcu Kent, 2500 üretim ve satış birimine sahiptir. Bünyesinde İstanbul Altın Rafinerisi şubelerini de barındırmaktadır.

DIŞ TİCARET

İhracat

Son 20-25 yılda, Türk ekonomisindeki değişim nedeniyle bireylerin kullandıkları yatırım araçları çeşitlenmiş, yatırım amaçlı altın mücevherat satın alımının yanı sıra diğer yatırım araçlarına da yönelim olmuştur. Bu nedenle altın mücevherata yönelik iç talep daralmış, bu durum sektördeki üreticileri dış pazarlara açılmaya teşvik etmiştir. Ayrıca, sektörün yurtdışına açılmasında 1993 yılında değerli metallerle uygulanan ithalat ve ihracat kısıtlamalarının kaldırılması da etkili olmuştur.

Altın mücevherat ihracatının geçmişi son 20-25 yıla dayanmakla beraber, oldukça iyi bir performansı göstermiştir. Türkiye, 2015 yılı altın mücevherat ihracatında dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Yıllık üretim miktarının % 30-40'ı ihraç edilmekte, geri kalanı ise yerli tüketicilere, turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır. Türkiye'ye gelen her dört turistten yaklaşık bir tanesi mücevherat satın almaktadır. Yıllık olarak üretilen altın mücevheratın yaklaşık % 40'ı turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır.

Türkiye’de her yıl belli başlı 5 mücevherat fuarı düzenlenmektedir. Bunlar, “Antalya Mücevherat, Gümüş ve Saat Fuarı”, “İstanbul Uluslar arası Saat, Mücevherat Makina ve Ekipman Fuarı”, “İstanbul Mücevherat Fuarı-IJS”, “İzmir JEWEX Fuarı” ve “Çukurova Altın ve Mücevherat Fuarı”dır.

Türkiye’nin Altın Mücevherat İhracatı

(HS: 711319000011)

(Değer: Milyon ABD \$)

Yıl	İhracat
1999	287.7
2000	384.2
2001	431.1
2002	567.5
2003	707.8
2004	931.9
2005	1.128
2006	1.097
2007	1.490
2008	1.585
2009	1.086
2010	1.443
2011	1.847
2012	2.562
2013	3.307
2014	4.244
2015	3.660
2016	3.676

Kaynak: T.C Ekonomi Bakanlığı

Türkiye’nin altın mücevherat ihracatı 2016 yılında 3,68 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İhracat yapılan başlıca ülkeler, BAE, Irak, İran, ABD ve Hong Kong’dur.

Ülkelere Göre Türkiye’nin Altın Mücevherat İhracatı

(HS: 711319)

(Değer: ABD \$)

	2014	2015	2016	2015-2016 % Değişim	2016 % Pay
B.A.E.	1.455.078	1.166.229	1.434.817	23,0	39,0
IRAK	485.768	454.636	542.091	19,2	14,7
İRAN	818.503	857.589	396.909	-53,7	10,8
A.B.D.	116.834	144.541	192.736	33,3	5,2
HONG KONG	71.276	68.627	109.761	59,9	3,0
ALMANYA	70.124	61.096	106.699	74,6	2,9
FAS	84.200	67.768	95.521	41,0	2,6
İSRAİL	61.369	66.551	79.274	19,1	2,2
BELÇİKA	85.079	68.293	71.823	5,2	2,0

LÜBNAN	33.470	42.986	61.102	42,1	1,7
LİBYA	122.444	73.215	52.243	-28,6	1,4
İTALYA	41.887	43.242	44.906	3,8	1,2
MEKSİKA	21.374	28.118	33.207	18,1	0,9
POLONYA	23.767	26.877	31.912	18,7	0,9
KIRGIZİSTAN	79.533	50.828	30.676	-39,6	0,8
ROMANYA	19.367	17.683	28.652	62,0	0,8
KAZAKİSTAN	71.053	39.360	27.023	-31,3	0,7
İNGİLTERE	17.300	17.721	22.288	25,8	0,6
ÇEK CUMHURİYETİ	15.083	13.779	21.604	56,8	0,6
LETONYA	46.372	25.381	20.492	-19,3	0,6
SİNGAPUR	41.408	44.701	19.164	-57,1	0,5
CEZAYİR	38.592	24.593	16.421	-33,2	0,4
İSPANYA	13.592	14.311	15.770	10,2	0,4
PANAMA	9.863	12.939	15.267	18,0	0,4
ÜRDÜN	6.147	6.172	14.510	135,1	0,4
RUSYA FEDERASYONU	80.398	20.905	14.113	-32,5	0,4
MACARİSTAN	10.495	11.398	13.470	18,2	0,4
AVUSTRALYA	12.032	11.755	12.990	10,5	0,4
KANADA	12.743	12.819	12.031	-6,2	0,3
K.K.T.C.	5.590	4.343	10.910	151,2	0,3
FRANSA	8.799	9.686	9.294	-4,0	0,3
DİĞER	264.383	151.709	118.591	-21,8	3,2
Genel Toplam	4.243.922	3.659.853	3.676.267	0,4	100,0

Kaynak: T.C Ekonomi Bakanlığı

İthalat

Türkiye'nin altın mücevherat ithalatı 2016 yılında 369,6 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İthalat yapılan başlıca ülkeler, İtalya, B.A.E., Bolivya, Estonya, ,Fransa, Hong Kong'dur..

Türkiye'nin Altın Mücevherat İthalatı (Değer: Milyon ABD \$)

Yıllar	İthalat
1999	28,5
2000	55,4
2001	51,0
2002	67,8
2003	93,3
2004	135,2
2005	174,1
2006	235,3
2007	370,5
2008	430,8

2009	211,6
2010	282,6
2011	349,6
2012	420,3
2013	664,5
2014	611,4
2015	367,9
2016	369,6

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti, Ekonomi Bakanlığı

Ülkelere Göre Türkiye'nin Altın Mücevherat İthalatı
(Değer: Bin ABD \$)

	2014	2015	2016	2015- 2016 % Değişim	2016 % Pay
İTALYA	218.714	198.747	192.716	-3,0	52,1
B.A.E.	299.734	92.298	82.302	-10,8	22,3
BOLİVYA			17.062		4,6
ESTONYA	6.462	11.349	13.399	18,1	3,6
FRANSA	6.485	7.166	9.482	32,3	2,6
HONG KONG	11.761	8.844	7.738	-12,5	2,1
HİNDİSTAN	4.683	5.223	5.406	3,5	1,5
ÇİN	15.244	8.991	5.273	-41,4	1,4
BULGARİSTAN	3.668	5.312	5.122	-3,6	1,4
A.B.D.	6.009	5.585	4.365	-21,8	1,2
İSVİÇRE	5.496	5.353	4.141	-22,6	1,1
KATAR		296	3.815	1187,7	1,0
İSPANYA	6.298	3.266	3.116	-4,6	0,8
TAYLAND	4.153	3.078	3.015	-2,1	0,8
RUSYA FEDERASYON U		362	2.944	712,3	0,8
ENDONEZYA	6.188	1.002	1.312	31,0	0,4
GÜNEY KORE	2.446	1.359	1.086	-20,1	0,3
ALMANYA	2.375	1.353	833	-38,4	0,2
LETONYA	763	1.246	703	-43,5	0,2
SİNGAPUR	358	286	585	104,6	0,2
LÜBNAN	2.309	511	582	14,0	0,2
IRAK	1.436	448	576	28,7	0,2
KAZAKİSTAN		349	507	45,2	0,1
PANAMA		93	475	411,9	0,1
İSRAİL	527	95	452	374,4	0,1
İNGİLTERE	293	707	424	-40,0	0,1

ÇEK CUMHURİYETİ	1.608	346	375	8,2	0,1
LİBYA	104		361		0,1
YUNANİSTAN	743	108	243	124,7	0,1
POLONYA	87	186	190	2,5	0,1
Diğer	3.457	3.938	994	-74,8	0,3
Genel Toplam	611.402	367.896	369.597	0,5	100

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti, Ekonomi Bakanlığı

DÜNYA TİCARETİ

Dünya değerli mücevherat ticaret hacmi 2015 yılında 170 milyar ABD Doları seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılı dünya değerli mücevherat ithalatı 72 milyar Dolar, dünya değerli mücevherat ihracatı ise 98 milyar Dolardır.

İhracat

Ülkelere Göre Dünya Mücevherat İhracatı

(GTİP: 7113)

(Değer: Milyon ABD \$)

Ülkeler	2013	2014	2015
ÇİN	28.899	48.513	18.647
İSVİÇRE	9.024	10.789	11.057
HİNDİSTAN	10.603	13.088	9.992
A.B.D.	9.635	10.319	9.671
HONG KONG	7.080	7.680	6.736
İTALYA	6.983	6.938	6.299
İNGİLTERE	4.394	5.198	6.242
FRANSA	3.841	4.542	4.484
TÜRKİYE	3.411	4.347	3.757
TAYLAND	3.725	3.854	3.641
SİNGAPUR	3.423	3.361	2.839
B.A.E.	9.242	11.806	2.662
MALEZYA	2.204	1.873	1.669
ALMANYA	1.485	1.630	1.657
JAPONYA	810	1.374	1.635
ENDONEZYA	177	2.115	1.039
MEKSİKA	497	576	597
İSPANYA	585	416	374
DOMİNİK CUM.	195	251	374
LÜBNAN	82	57	314
Toplam	112.491	143.870	97.715

Kaynak: Trademap- ITC

İthalat

Ülkelere Göre Dünya Mücevherat İthalatı (Milyon ABD Doları)

Ülkeler	2013	2014	2015
B.A.E.	9.268	9.805	11.856
HONG KONG	12.247	14.156	10.890
İSVİÇRE	8.807	9.430	9.908
A.B.D.	7.491	7.740	8.017
İNGİLTERE	3.945	4.187	4.038
FRANSA	3.563	4.066	3.964

SİNGAPUR	3.893	3.790	3.208
JAPONYA	1.641	1.744	1.673
İTALYA	1.227	1.330	1.577
ALMANYA	1.487	1.529	1.484
KANADA	1.060	1.082	967
ÇİN	519	839	916
İRAN	-	-	885
AVUSTRALYA,	862	878	849
HİNDİSTAN	880	801	747
KUVEYT	555	665	680
MEKSİKA	492	604	645
MAKAO	-	1.361	589
TAYLAND	623	569	541
IRAK	536	2.293	465
TAYVAN	401	500	463
Toplam	73.055	75.243	71.924

Kaynak: Trademap, ITC